

Elever som strever med lesing

Kjersti Lundetræ & Egil Gabrielsen

08.12.17

lesesenteret.no

Elever som strever med lesing

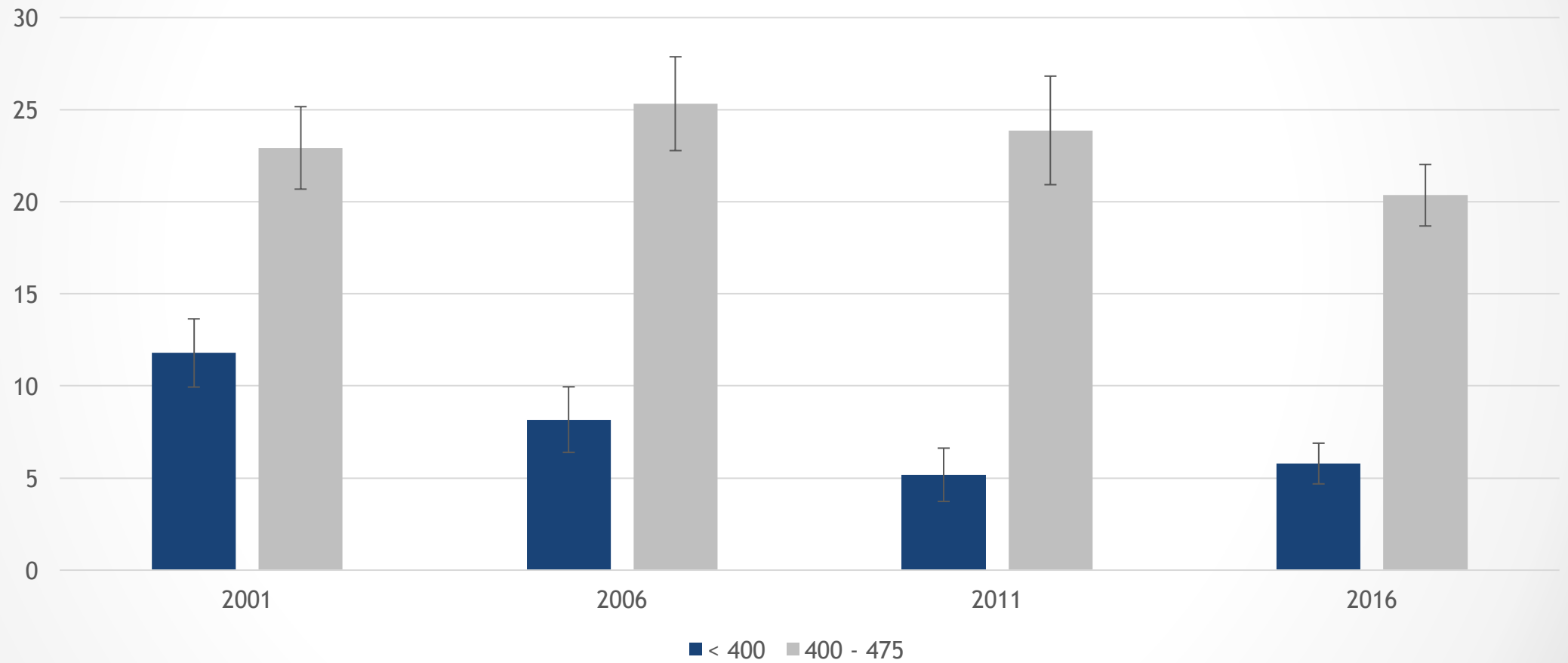
- Å kunne lese er en forutsetning for tilgang til skrift og skriftkultur.
- Lese- og skrivevansker er den hyppigst rapporterte årsaken til spesialundervisning (Grøgaard, Markussen & Hatlevik, 2004).
- Viktig at skolen er i stand til å fange opp elever som strever med lesing på et tidlig tidspunkt og å sette inn tiltak.

- Denne presentasjonen:
  - En endring i andelen svake lesere i PIRLS?
  - En nordisk sammenligning
  - Hva foretar skolen og lærerne seg når de oppdager elever som sakker akterut i leseutviklingen?

Svake lesere i PIRLS

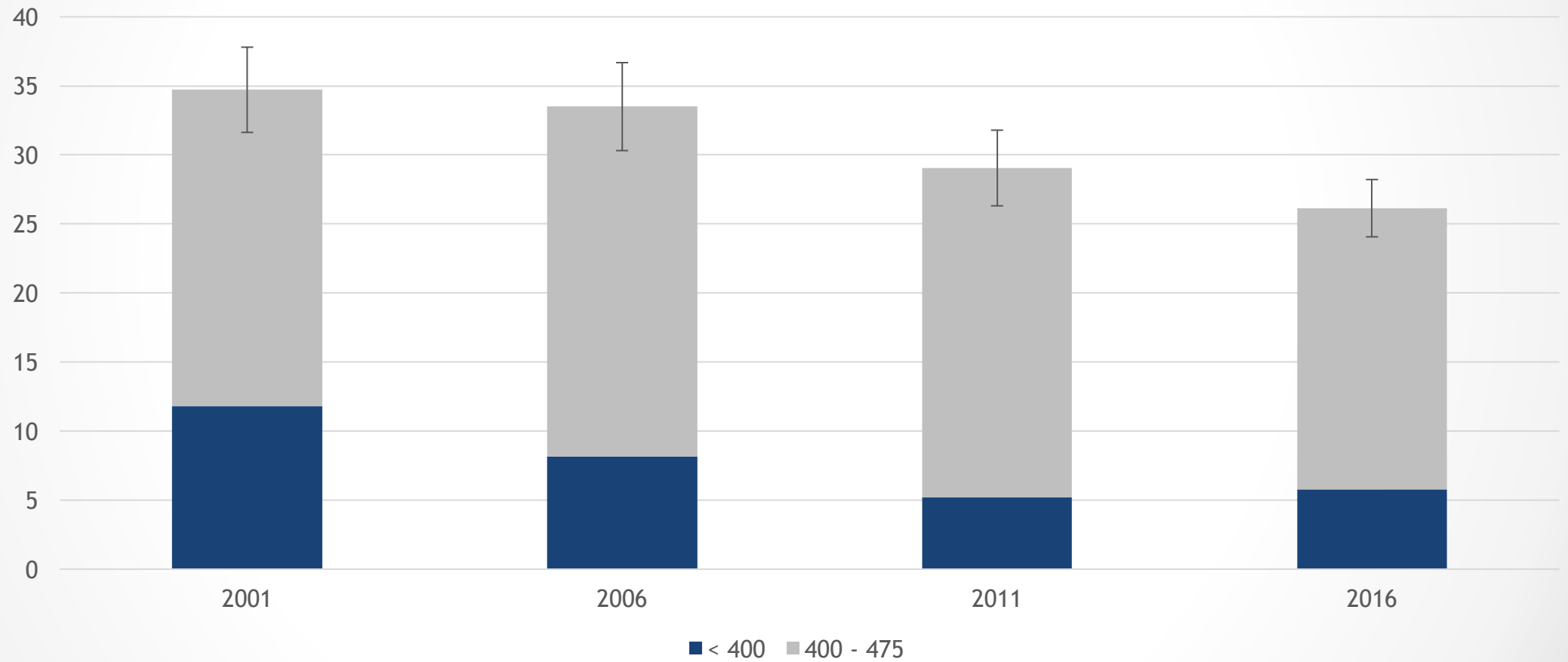

- Avansert mestringsnivå (625-995 poeng)
- Høyt mestringsnivå (550-625 poeng)
- Middels mestringsnivå (475-550 poeng)
- **Lavt mestringsnivå (400-475 poeng)**
- **Under lavt mestringsnivå (3-400 poeng)**

- *Lavt mestringsnivå:*
  - Kan lokalisere og hente ut en eksplisitt formulert detalj fra litterære tekster, og dra slutninger som kommer tydelig fram av teksten.
  - Kan finne fram til og gjengi informasjon som kommer tydelig fram i teksten i faktatekster, for eksempel i starten eller i en avgrenset del av teksten.
  - Kan i liten grad finne og skille ut relevant informasjon i «tette» tekster eller kompliserte tabeller, å tolke opplagte grunner og årsaker som kommer fram av teksten, eller å finne og gjengi to eller tre deler med informasjon fra teksten.
- *Under lavt mestringsnivå:*
  - mestrer ikke ferdighetene som er beskrevet for *Lavt mestringsnivå* i tilstrekkelig grad.

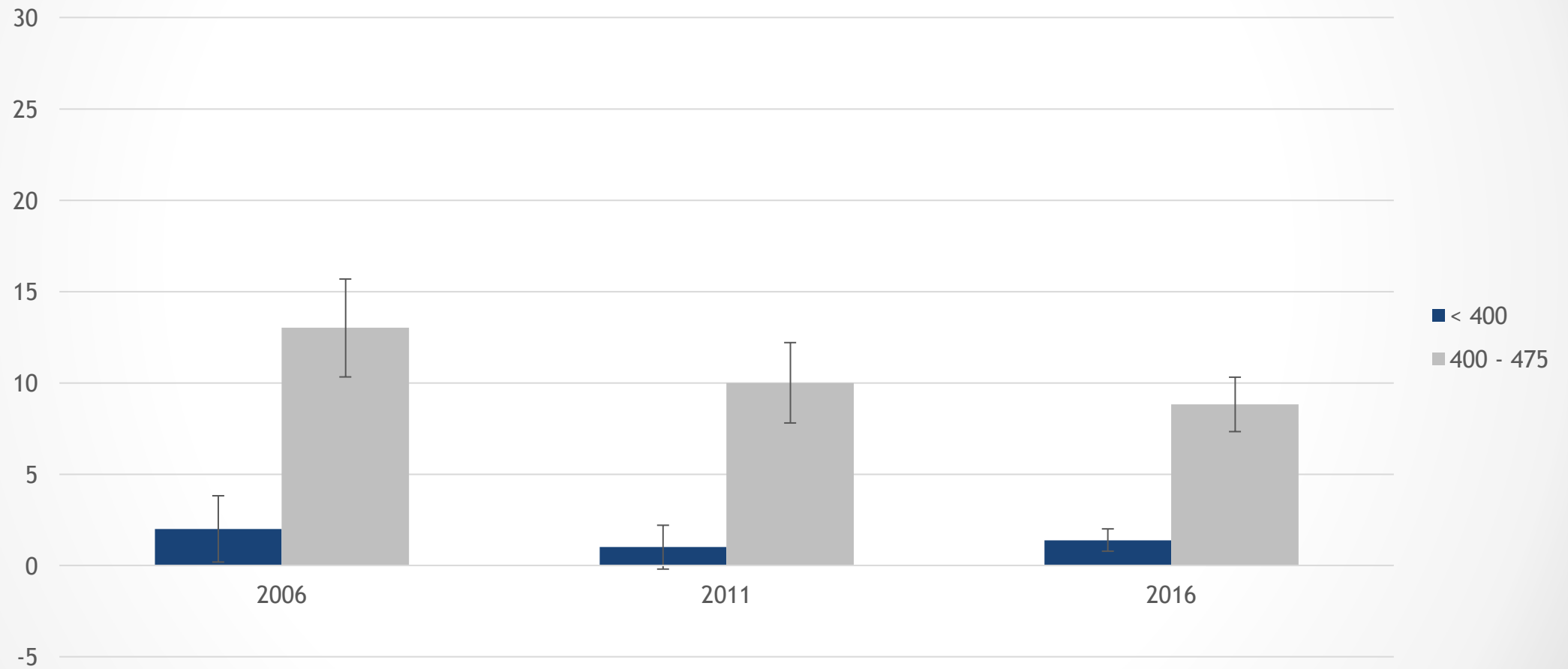
Andelen svake lesere på 4. trinn

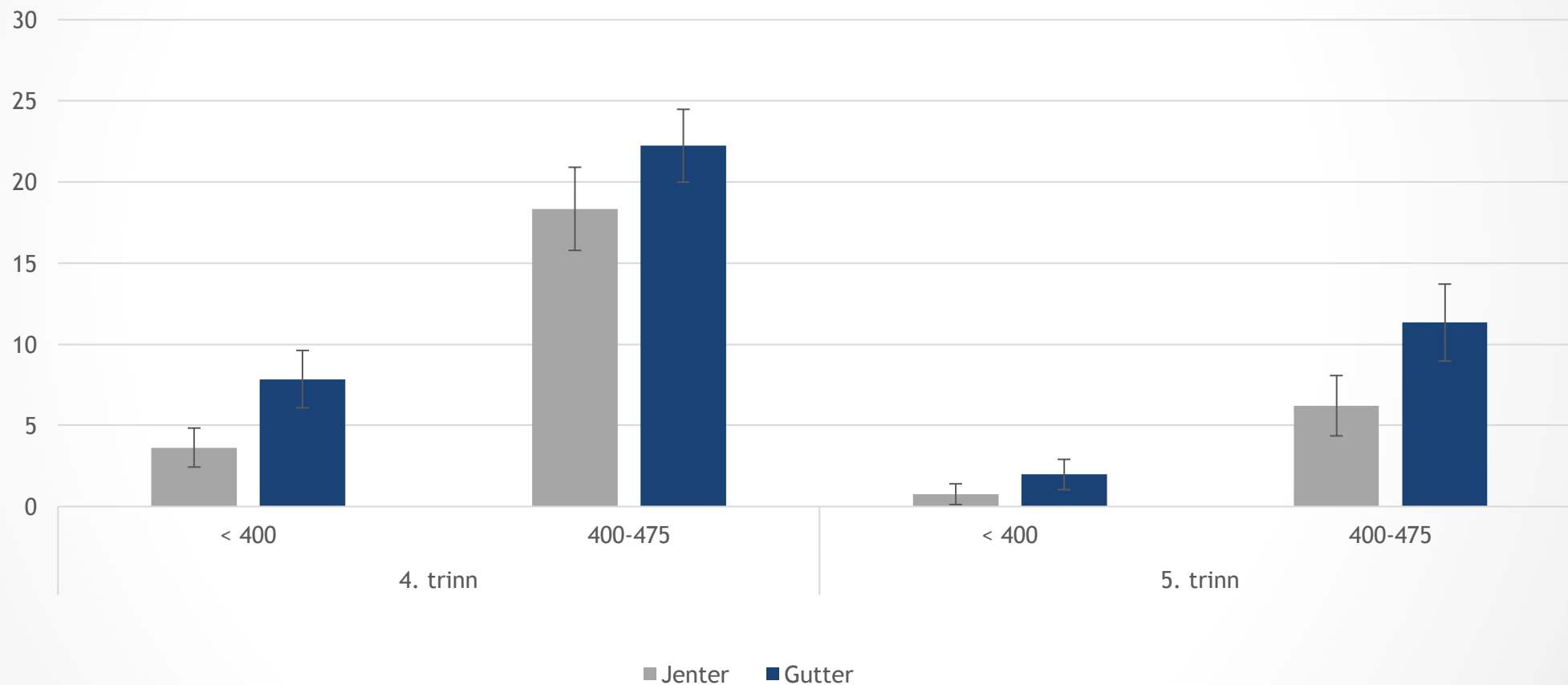
Andelen svake lesere på 4. trinn

Andelen svake lesere på 5. trinn

Prosentandelen jenter og gutter med svake leseferdigheter på 4. og 5. trinn

Sammenligning med de nordiske landene

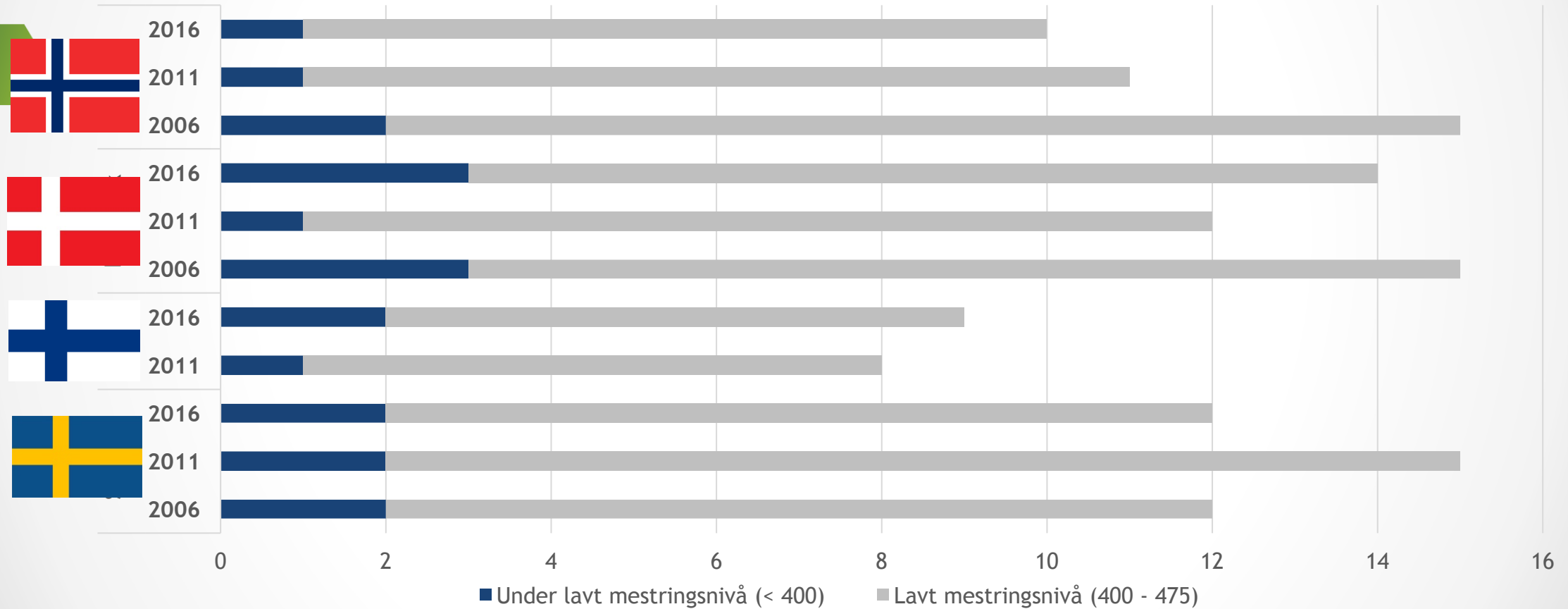
- Norge: 6-åringer starter i 1. klasse
- Danmark: 6-åringer starter i 0. klasse
- Finland: 6-åringer begynner i førskoleklassen
- Sverige: 6-åringer begynner i førskoleklassen (ikke obligatorisk, mer enn 97 prosent deltar) (Skolverket, 2017)

(Nordisk ministerråd, 2017a, 2017b, 2017c).

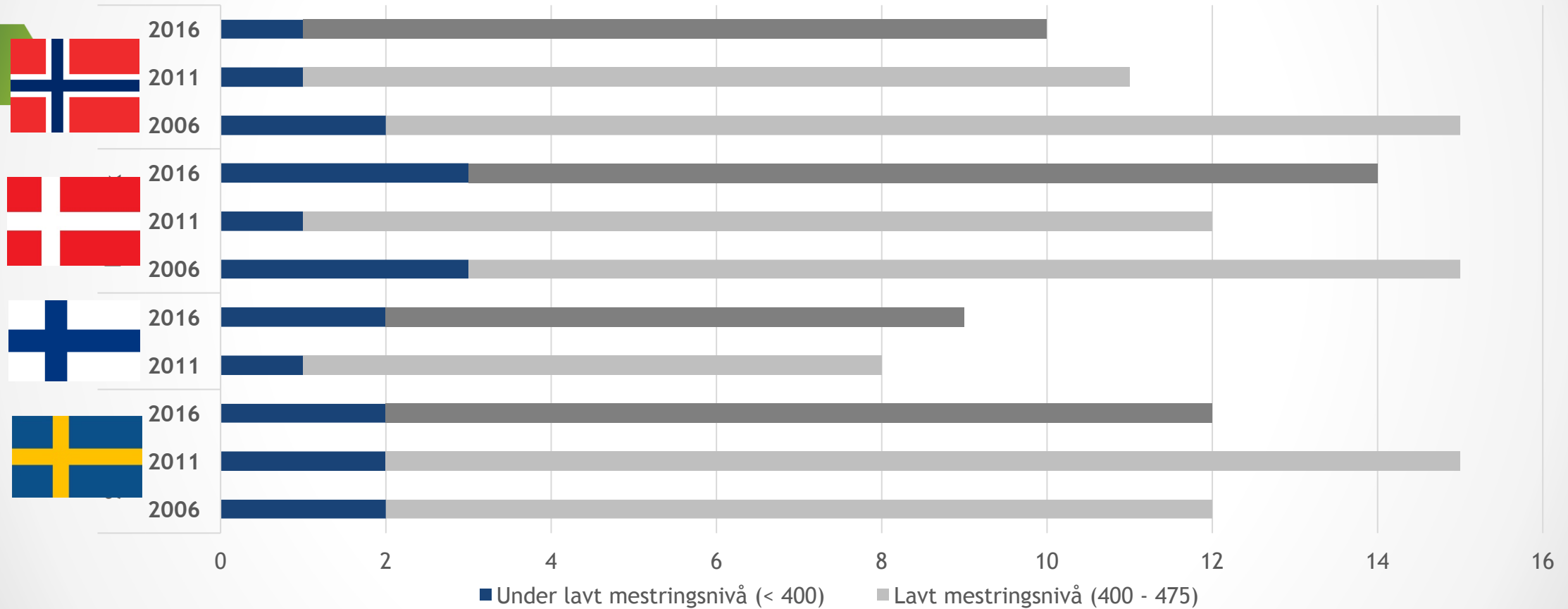
- Norske 4. trinns elever er ett år yngre enn resten av de nordiske 4. trinns elevene.
- I alle de nordiske landene skal 6-åringene lære bokstaver og begynne med lesing og skriving (Kunnskapsdepartementet, 2017; Skolverket, 2016; Undervisningsministeriet, 2017; Utbildningsstyrelsen, 2016)
- → mest naturlig å sammenligne norske 5. trinns elever med danske, finske og svenske 4. trinns elever.

Andelen svake lesere i de nordiske landene

Andelen svake lesere i de nordiske landene

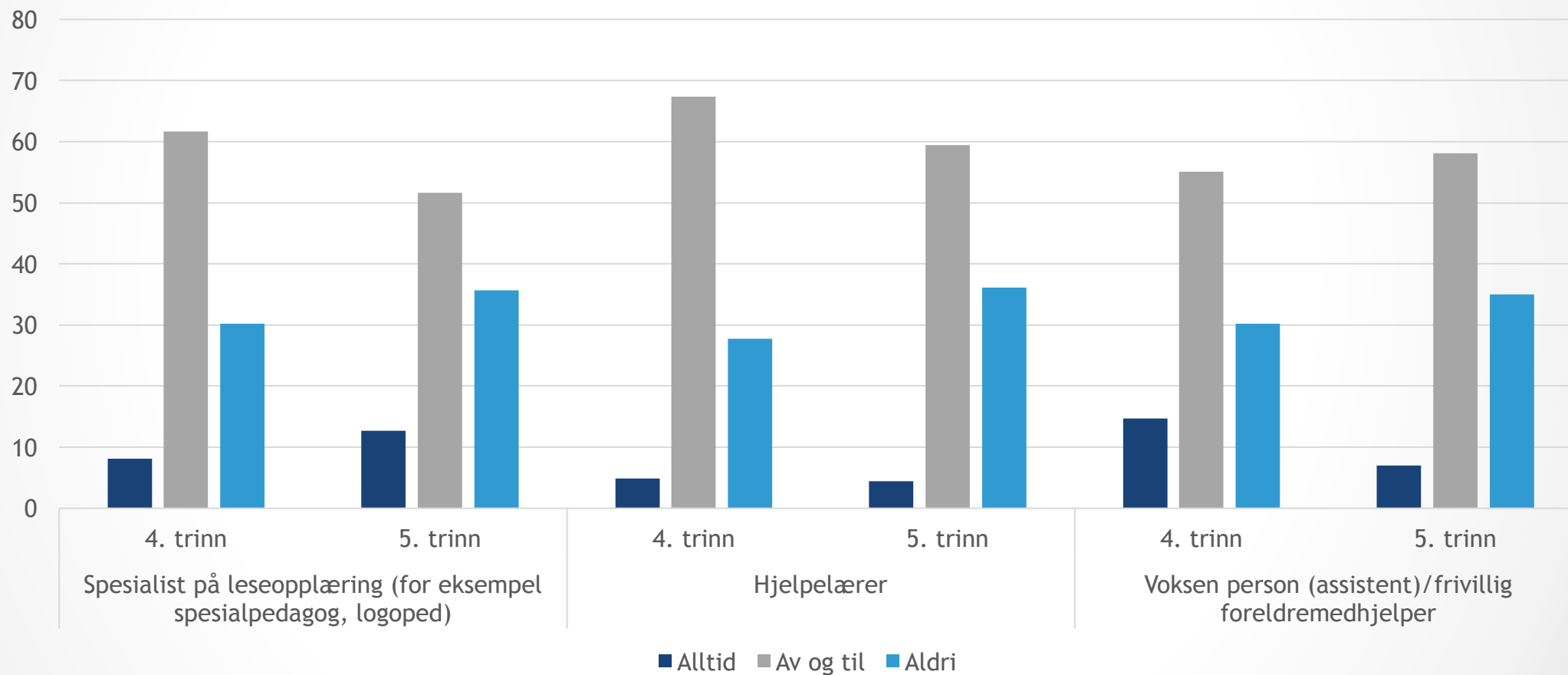

Lærers vurdering av hvor stor andel elever som trenger/får støtteundervisning i lesing

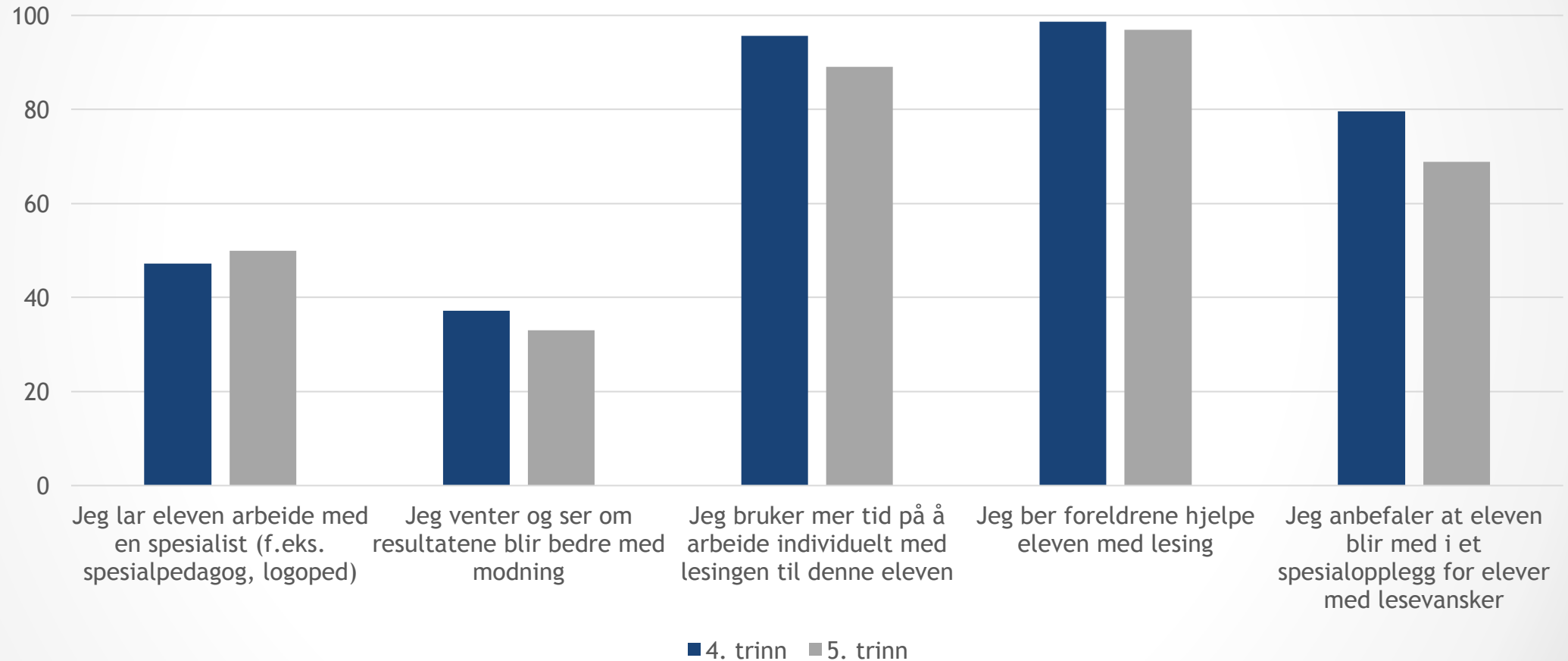

Land	Trenger hjelp	Får hjelp	Differanse
Norge 4. trinn	16,6	11,2	5,4
Norge 5. trinn	15,6	10,1	5,5
Danmark	14,9	9,0	6,0
Finland	11,1	9,3	1,8
Sverige	13,9	10,2	3,7

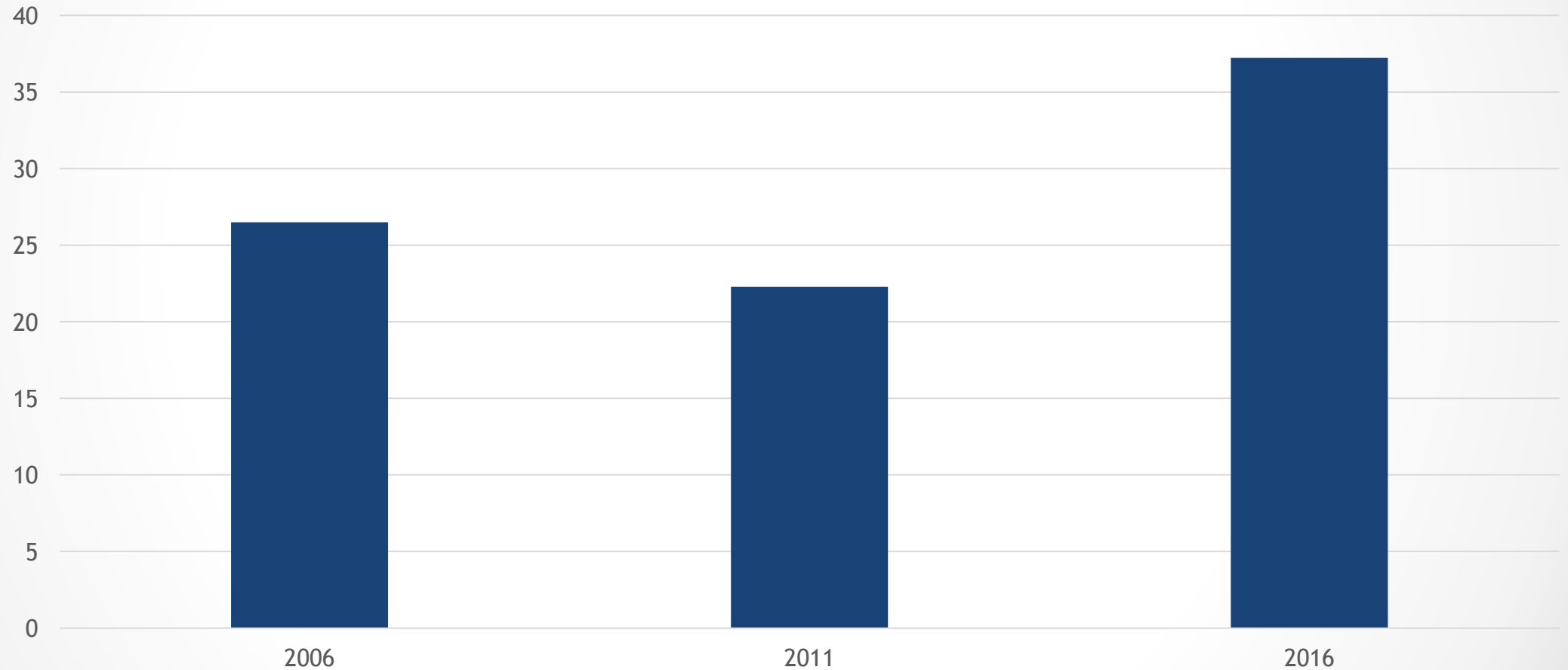
Lærers vurdering av i hvilken grad følgende ressurser er tilgjengelig for å hjelpe elever med lesevansker

Hva gjør læreren dersom en elev begynner å sakke akterut i lesing?

«Jeg venter og ser om resultatene bedrer seg med modning» 4. trinn

Oppsummering

- En reduksjon i andelen svake lesere på 4. og 5. trinn fra 2001 til 2016.
- 37 prosent av elevene på 4. trinn har lærere som svarer *ja* på at de «venter og ser om vanskene bedrer seg med modning».
  - en økning på om lag 15 prosentpoeng fra 2011
- Lærere opplever i stor grad å ha elever i klassen som trenger støtteundervisning i lesing.
- Lærerne har i liten grad har tilgang på eksperter i lesing.
- Leseundervisning, kartlegging av skriftspråklige ferdigheter samt tiltak for elever med lese- og skrivevansker må sikres en mer sentral plass i den norske lærerutdanningen.
- Lærerutdanningsinstitusjonene har et stort ansvar for å sikre at forskriftene implementeres i de lokale fagplanene slik at studentene har forutsetninger for å gi god undervisning også til elever som har vansker med lesing.

Referanser

- Grøgaard, J. B., Markussen, E., & Hatlevik, I. K. R. (2004). *Eleven i fokus? En brukerundersøkelse av norsk spesialundervisning etter enkeltvedtak*. Oslo: NIFU STEP.
- Kunnskapsdepartementet (2017). Læreplan i norsk (NOR1-05). Hentet fra <http://www.udir.no/kl06/NOR1-05>
- Nordisk ministerråd (2017a). Førskole og grunnskole i Finland. Hentet fra <http://www.norden.org/no/hallo-norden/finland/barn-og-familie-i-finland/foerskole-og-grunnskole-i-finland>
- Nordisk ministerråd (2017b). Grunnskole i Danmark. Hentet fra <http://www.norden.org/no/hallo-norden/danmark/barn-og-familie-i-danmark/grunnskole-i-danmark>
- Nordisk ministerråd (2017c). Grunnskole i Sverige. Hentet fra <http://www.norden.org/no/hallo-norden/sverige/barn-og-familie-i-sverige/grunnskole-i-sverige>
- Skolverket (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2017). Statistik om förskoleklass. Hentet fra <https://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/forskoleklass#>
- Undervisningsministeriet (2017). *Læseplan for børnehaveklassen*. København: EMU Danmarks læringsportal.
- Utbildningsstyrelsen (2016). *Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.